



# **Alaikäiset vangit ja muut vakavilla rikoksilla oireilevat nuoret – poimintoja THL:n selvityksestä**

**Päivi Korhonen (paivi.korhonen@vantaa.fi)  
12.10.2022**

**Terveyden ja hyvinvoinnin laitos**

# Ajankohtaista / nuorisoriikollisuus 2022

- Laskussa, mutta vakavat väkivallanteot kasvussa
- OM:n sisäisen turvallisuuden strategian osana vakavasti oireilevien nuorten toimintamallin pilotointi käynnissä 4 paikkakunnalla
- Alaikäisten vankien sijoittelun ongelma ja ratkaisut
  - Erillään pitäminen: YK (CAT), EAOA, lapsiasiavaltuutettu
  - Risen palvelut kehittyvät: Uusia osastoja perustettu ja perustetaan vankiloihin alaikäisille
  - Keskustelussa sijoittelu lastensuojelulaitoksiin – vaatinee lakimuutoksia

# Selvityksen tausta ja tavoite

- THL:ssa tunnistettiin tarve koota tilannekuva vakavilla rikoksilla oireilevista nuorista sote-ammattilaisten (erityisesti lastensuojelun) näkökulmasta
- Selvitys on koottu kirjallisten lähteiden ja ammattilaisten haastatteluiden pohjalta (50 ammattilaista kuultu)
- Pääpaino monialaisen yhteistyön kokemusten kuvaamisessa; rikosprosessin ja lastensuojelun yhteensovittaminen. Vrt. OM:n pilottihankkeet

# Rikoserityinen osaaminen lastensuojelussa

- Lastensuojelussa (sosiaalityössä ja sijaishuollon yksiköissä) kaivataan rikoserityistä osaamista – tällä hetkellä jää pistemäiseksi
  - Rikosprosessin tuntemus
    - Sostt:n lausunnon painoarvo?
    - Nuoren asiakkaan oikeuksien turvaaminen rikosprosessissa
  - Menetelmäosaaminen – miten tukea desistanssiprosessia lastensuojelussa?
  - Kaikki rikoksilla oireilevat eivät päädy Risen asiakkaiksi – eivätkä kaikki Risen asiakkaiksi päätyneet ole saaneet intensiivistä tukea lastensuojelusta

# Monialainen yhteistyön haasteet

- Eriytynyt palvelujärjestelmä, asiakas kulkee palvelusta toiseen
  - Rikosprosessi pitkäkestoinen, palvelun vaihtuessa vaihtuvat myös työntekijät
- Yhteistyön ja tahtotilan henkilöityminen – haavoittuvuus
- Yhteistyön kehittämisen tarve Risen ja sosiaalihuollon välillä ilmeinen, rakenteellisista haasteista huolimatta
  - Kunnissa (alueilla) hyvin erilaiset palvelurakenteet
  - Uusi tilanne: 3 rikosseuraamusaluetta, 21 hyvinvointialuetta
  - Lastensuojelulain tuleva kokonaisuudistus

# Sijaishuoltoa rikoksilla oireilevien tarpeisiin

- HuosTa-tutkimus 2016: sijoituksista viidenneksen taustalla rikosoireilua
- Ammattilaiset: sijaishuollon rakenteelliset ongelmat vaikeuttavat rikoksilla oireilevien auttamista
  - Pula vaativasti oireileville sopivista, laadukkaista yksiköistä
  - Pitkät jonot erityisen huolenpidon jaksoille
    - Paikkoja vähän, jaksot lyhyitä (30-90 vrk)
    - Jonotusaika riskialtista
  - Monipaikkaisuuden haaste: koti- ja sijoituspaikkakunta
    - Luvattomat poistumiset



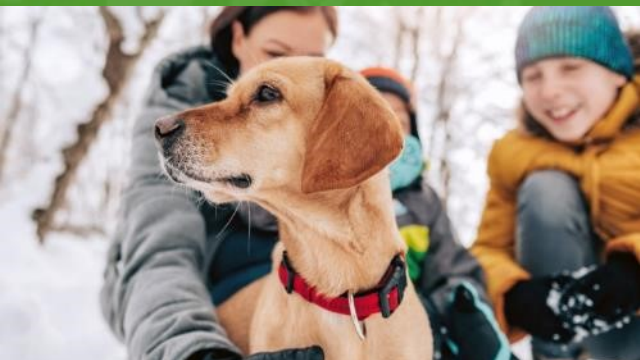
# Suosituksia

- Alaikäisen / nuoren rikosprosessiin liittyvän viranomaisten välisen yhteistyön kansallinen mallintaminen tarpeen asiakkaiden yhdenvertaisuuden toteutumiseksi
- Rikoserityinen osaaminen lastensuojelun rakenteisiin
- Lastensuojelussa toive uudenlaisesta sijaishuollon palvelusta vakavilla/toistuvilla rikoksilla oireileville alaikäisille
  - pieni, vahvasti resursoitu moniammatillinen yksikkö
  - kansallinen osaamiskeskus, jossa erityisosaamista
  - ei poislähtämistä
  - tutkimus mukana toiminnassa

# Lähteet

- Heino, Tarja, Hyry Sylvia & Ikäheimonen, Salla ym. (2016). Lasten kodin ulkopuolelle sijoittamisen syyt, taustat, palvelut ja kustannukset. HuosTa-hankkeen (2014–2015) päätulokset. Helsinki: THL, raportti 3/2016.
- Korhonen, Päivi: Alaikäisten vankien ja muiden vakavilla rikoksilla oireilevien nuorten asema palvelujärjestelmässä: Tilannekuva sote-ammattilaisten näkökulmasta (<https://www.julkari.fi/handle/10024/144604>)
- Muurinen, Tuija (2021) Alaikäiset ja nuoret vangit. Alaikäisten ja nuorten vankien vankilaan/vankiosastolle sijoittaminen sekä toimintojen ja turvallisuuden varmistaminen. Rikosseuraamuslaitoksen monisteita 5/202
- Sambou, Saija & Piispa, Minna (2019) Toimintamalli rikoksilla oireileville nuorille. Kehittämistyöryhmän ehdotus. Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2019: 26.





**Kiitos!**